

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 225/2014-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť M. M., zastúpeného spoločnosťou AK – TARABČÁK s. r. o., Hlavná 13, Prešov, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jozef Tarabčák, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. M. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Vranov nad Topľou p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Vranov nad Topľou j e p o v i n n ý uhradiť M. M. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu spoločnosti AK – TARABČÁK s. r. o., Hlavná 13, Prešov.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 225/2014-10 z 25. marca 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr O 381/2014 doručeným ústavnému súdu 25. apríla 2014, v ktorom uviedol:

„... Pravdou je, že vec nie je doposiaľ vybavená napriek tomu, že od nápadu veci na tunajší súd do dňa podania sťažnosti uplynula dlhá doba. Podľa nášho názoru však k tomuto došlo z týchto objektívnych príčin:

- Od nápadu veci doposiaľ došlo trikrát k zmene zákonného sudcu a to potom, čo JUDr. Iveta Mihóková nastúpila na výkon funkcie predsedníčka Okresného súdu v Prešove, ďalší zákonný sudca, ktorému vec bola pridelená prostredníctvom generátora, JUDr. Vladimír Varga bol preložený na Okresný súd Humenné a posledným zákonným sudcom v tejto veci je JUDr. Martin Kopina. Pri zmene zákonného sudcu sudca, ktorému vec bola pridelená, pochopiteľne potrebuje určitú dobu na naštudovanie veci.

- Tunajší súd bol, a koniec koncov je aj toho času, nedostatočne personálne obsadený, keďže do 01. 02. 2014 na tunajšom súde bol početný stav všetkých sudcov osem, hoci podľa nápadu vecí mal byť obsadený dvanástimi sudcami a až po 22. 10. 2013 na tunajší súd nastúpili ďalšie dve sudkyne a aj toho času chýba tunajšiemu súdu v stave sudcov jeden sudca. Toto nedostatočné personálne obsadenie tunajšieho súdu malo za následok tú skutočnosť, že sudcovia na občiansko-právnom úseku mali vo svojich senátoch nevybavených až cez 600 vecí, čo malo pochopiteľne vplyv na plynulosť vybavovania jednotlivých vecí. Napriek upozorneniam zákonných sudcov na túto skutočnosť, pochopiteľne vedenie súdu nemalo možnosť po svojej linke zabezpečiť potrebné personálne obsadenie súdu.

K tvrdeniam sťažovateľa - žalobcu, že určité obdobia, ktoré uvádza konkrétne vo svojej písomnej sťažnosti, považuje za neprimerané s tým, že ide o obdobie prietahov v konaní, považujem za subjektívny názor žalobcu, keďže tento nezohľadňuje vyššie uvedený stav na tunajšom súde ako aj tú skutočnosť, že sudcovia tunajšieho súdu využívali pojednávacie dni v plnom rozsahu, a preto v žiadnom prípade nemôžem považovať za prietah v konaní, ak od predchádzajúceho pojednávania po nové pojednávanie uplynula doba piatich mesiacov, nakoľko ako pokiaľ by ten-ktorý zákonný sudca nevenoval dostatočnú pozornosť aj ostatným veciam a uprednostnil by určitú vec, bolo by to na úkor iného účastníka. Podobne považujem za subjektívny názor aj tvrdenia sťažovateľa o efektívnosti jednotlivých úkonov zákonného sudcu pri vybavovaní tejto veci, ako aj tú skutočnosť, či zákonný sudca považoval za oprávnenú žiadosť o odročenie pojednávania,

ako aj či tá-ktorá poskytnutá lehota či už znalcovi na doplnenie znaleckého posudku a podobne je resp. nie je primerane dlhá.

K veci považujem za potrebné podotknúť, že sťažovateľ podal na tunajší súd sťažnosť v dvoch prípadoch, na ktoré mu bola v zákonom stanovenej lehote poskytnutá odpoveď s tým, že zákonní sudcovia boli vedením súdu upozornení, aby vybavovaniu tejto veci, keďže ide navyše o reštančnú vec, venovali zvýšenú pozornosť a vo veci plynule konali. “

Vo vyjadrení zákonného sudcu zo 14. apríla 2014 sa uvádza:

«... Pokiaľ ide o odročovanie pojednávania, sťažovateľ namieta najmä ich odročovanie zo strany žalovanej, pričom „vlastné“ odročovanie pojednávania bagatelizuje...

Sťažovateľ tiež uvádza, že vec nie je skutkovo ani právne zložitou vecou (čl. I, čl. III ods. 3 sťažnosti). Práve opak je pravdou. O tom svedčí tá skutočnosť, že i po desiatich rokoch trvania sporu obe strany navrhujú ďalšie dôkazy (viď napr. zápisnicu z pojednávania z 18. 3. 2014 - čl. 761, návrhy PZ žalovanej - čl. 713, 735, atď.). Pokiaľ ide o znalecké dokazovanie k hodnote nehnuteľnosti, i napriek tomu, že znalec podal znalecký posudok 13. 7. 2009 (čl. 333), na podnet sporových strán ho prepracovával a podal ho znova („nový“ znalecký posudok - čl. 471), viackrát sa k nemu písomne vyjadroval (napr. čl. 481, 445, 717) a bol dvakrát na pojednávaniach vypočítavaný (21.9.2010- čl. 437 a 1. 4. 2011 - čl. 464), obe sporové strany neustále namietajú výsledky jeho znaleckého dokazovania, jeho rozsah, nezohľadnenie podľa nich relevantných skutočností, nesprávnosť vstupných údajov znaleckého dokazovania, atď. (napr. čl. 322, 323, 447, 415, 676, 691 a i.). Svedčia o tom i najnovšie návrhy oboch strán na doplnenie znaleckého dokazovania, viď podanie PZ žalobcu doručené súdu dňa 9. 4. 2014 a podanie PZ žalovanej doručené súdu dňa 11. 4. 2014.

To znamená, že sporové strany, i keď na to majú prirodzene právo, svojou neochotou a neschopnosťou sa dohodnúť čo aj na minimálnych veciach v rámci vyporiadania BSM, neustálym rozširovaním, zužovaním a popieraním existencií vecí, aktív i pasív patriacich či nepatriacich do BSM, ich hodnoty a otázky, komu majú pri vyporiadaní pripadnúť, sami neprispievajú k rýchlemu skončeniu konania.

Napokon, je namieste uviesť, že materiálne podmienky pre začatie konania vo veci nastali až 22. 7. 2005, t. j. skoro rok po podaní žaloby, kedy žalobca uhradil súdny poplatok (čl. 39).»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedol, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejšie súdne konanie (napr. potreba dopĺňať znalecké dokazovanie, účastníci sústavne navrhujú nové dôkazy), s čím sa ústavný súd čiastočne stotožňuje, avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokováanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec vzhľadom na to, že vyporiadanie BSM je pomerne podrobne upravené v judikatúre všeobecných súdov.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľa. Sťažovateľ síce niekoľkokrát požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie termínov, ale na druhej strane ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy to, že ako účastník konania nesporne má právo požiadať o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť

oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03). Ústavný súd preto dobu súvisiacu s odročenými pojednávaniami na žiadosť sťažovateľa nezapočítal do doby zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania takmer 9 rokov a 10 mesiacov, z toho na okresnom súde takmer 9 rokov je už samo osebe neprimerané.

Okresný súd vykonal síce množstvo procesných úkonov, ako to vyplýva z vyžiadaného spisu, nariadil viac pojednávanií, ktoré boli odročované na žiadosť účastníkov najmä z dôvodu kolízie termínov, ale ústavný súd nezistil väčšie obdobia jeho úplnej nečinnosti, avšak dĺžka konania na okresnom súde svedčí o tom, že postup okresného súdu bol neefektívny a nesústredený. Okresný súd síce vykonal množstvo pojednávanií, avšak vec do dnešného dňa nie je právoplatne skončená.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Keďže všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania, ústavný súd preto nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že vo veci samej konal.

Vyjadrenie okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné obsadenie súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt

požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v konaní.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 7 C 31/2004, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 31/2004 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 2 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia zobral ústavný súd do úvahy aj to, že nie všetky prietahy boli spôsobené okresným súdom. Pojednávania boli odročované častokrát na žiadosť samotných účastníkov prevažne z dôvodu kolízie termínov. Tieto skutočnosti zobral ústavný súd do úvahy pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil v sťažnosti sumou 275,96 €, a to za dva úkony právnej (prevzatie právneho zastúpenia 19. decembra 2013, sťažnosť). Za stanovisko z 21. mája 2014 k vyjadreniu predsedu okresného súdu si právny zástupca sťažovateľa uplatnil trovy právneho zastúpenia vo výške 138,20 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku

2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 275,94 €. Ústavný súd nepriznal právnemu zástupcovi sťažovateľa odmenu za tretí úkon (stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu) vzhľadom na to, že išlo o úkon zo strany ústavného súdu nevyžiadaný, ktorý neprispel k ďalšiemu objasneniu veci a nebol potrebný pre rozhodnutie o sťažnosti.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2014